

بررسی رابطه ی بین هوش فرهنگی با اعتقاد به خرافات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان خرم آباد در سال ۹۸

سعید رومانی^۱، رضوان یاراحمدی^۲، حدیث سبزواری نژاد^۳، فاطمه هاشمی^۴

^۱دکترای برنامه درسی، مدرس دانشگاه فرهنگیان ایران (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان ایران

^۳ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان ایران

^۴ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان ایران

Sroomani۵۶@gmail.com

چکیده

تحقیق با هدف بررسی رابطه هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات در بین دانشجویان دانشگاه فرهنگیان پردیس آیت اله کمالوند خرم آباد انجام گرفت. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دوره ی کارشناسی و نمونه انتخاب شده تعداد ۱۰۰ نفر که به روش تحقیق از نوع هدف کاربردی و از نوع توصیفی - همبستگی بود. برای سنجش هوش فرهنگی از پرسشنامه هوش فرهنگی و برای سنجش اعتقاد به خرافات از پرسشنامه اعتقاد به خرافات که روایی آنها به شیوه ی اعتبار یابی محتوایی و پایایی آنها با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، بدست آمده بود. روش های آماری (فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد و آزمون تی) استفاده شد. نتایج نشان داد بین هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات رابطه منفی و غیر معنی دار وجود دارد و هیچ تفاوتی بین هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات دانشجویان بومی و غیر بومی و دانشجویان متاهل و مجرد وجود ندارد.

واژه های کلیدی: هوش فرهنگی، اعتقاد به خرافات، دانشگاه فرهنگیان.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

انسان از نظام های منظمی تشکیل شده است که این نظام ها بر یکدیگر تأثیر متقابل می گذارند. یکی از نظام های پیچیده ی انسان هوش اوست. هوش در دنیای واقعی شامل هوشی است که بر ابعاد محتوایی خاص مانند هوش اجتماعی، هوش میانی و هوش عملی و کاربردی تمرکز دارد. یکی از انواع هوش که اخیراً مورد مطالعه قرار گرفته است هوش فرهنگی است (نائیچی و عباسعلی زاده، ۱۳۸۶). هوش فرهنگی درک ظاهر و باطن افراد از نظر فکری و عملی است. هوش فرهنگی چهارچوب و زبانی را در اختیار ما قرار می دهد که تفاوت ها را درک و روی آنها سرمایه گذاری کنیم نه اینکه آنها را تحمل کرده نادیده بگیریم (بلوم^۱ و همکاران، ۲۰۰۷). مفهوم هوش فرهنگی برای نخستین بار توسط ارلی و وانگ^۲ از محققان مدرسه کسب و کار لندن مطرح شد. این دو هوش فرهنگی را قابلیت یادگیری الگوهای جدید در تعاملات فرهنگی و ارائه پاسخ های رفتاری صحیح به این الگوها تعریف کرده اند. ارلی و وانگ (۲۰۰۳). از دیدگاه ارلی و وانگ هوش فرهنگی متشکل از ابعاد فراشناختی، دانش، انگیزش و رفتار می باشد. برای تبیین و سنجش هوش فرهنگی چهار عامل: راهبرد هوش فرهنگی، دانش هوش فرهنگی، انگیزش هوش فرهنگی، رفتار هوش فرهنگی را استفاده می کند (راک استال^۳ و همکاران، ۲۰۱۱). راهبرد هوش فرهنگی به این معنا است که فرد چگونه تجربیات میان فرهنگی را درک می کند و به تدوین یک راهبرد پیش از برخورد میان فرهنگی می پردازد (راک استال و همکاران، ۲۰۱۱). این بعد تفکر فعال در مورد افراد و موقعیت های فرهنگی مختلف را ارتقا می دهد و از میزان تفکر و مفروضات محدود درباره ی موقعیت های فرهنگی جدید جلوگیری می کند و افراد را به سمت ایجاد راهبرد جدید هدایت می کند (ایملی و جلفاند^۴، ۲۰۰۷).

عنصر روانی و انگیزش در هوش فرهنگی به افراد کمک می کند در مقابل موانع پایدار بایستد تا بتوانند خود را با فرهنگ دیگران سازگار کنند آنها همچنین در این موقعیت با اطمینان کارایی درون فرهنگی از خود نشان می دهد (بندورا^۵، ۲۰۰۲). تحقیقات نشان می دهد که تفاوت های بین فرهنگ های ملی یکی از عوامل مهم تعیین کننده نوع رفتار می باشد (بارکر^۶،

^۱. Bloom

^۲. erli and vang

^۳. rakestal

^۴ Emeli and gelfand

^۵. Bandoora

^۶. Barker

۲۰۰۵). به دلیل رابطه ای که بین هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات وجود دارد می‌خواهیم تاثیر هوش فرهنگی را بر میزان استفاده از خرافات در زندگی بررسی کنیم. خرافات به سخنان پریشان و نامربوط گفته می‌شود که خوشایند باشد. خرافه نام مردی از قبیله عذره بود که ادعای ارتباط و مراوده با جن و پری داشت و مطالبی را از زبان آنها بیان کرد (دهخدا). خرافات انواع گسترده ای از باورها و رفتارهاست که بر مبنای خاصیت استقرار برخی فرآیندهای نادرست علت و معلول ناشی از جعل، ترس از ناشناخته‌ها اعتقاد به سحر و یا شانس به وقوع می‌پیوندد. در دایره المعارف تشییع خرافات اعتقادات بی اساس دانسته شده است که با عقل و منطق و علم و واقعیت سازگاری ندارد و مختص جوامع عقب مانده نیست بلکه در جوامع پیشرفته نیز اینگونه اندیشه‌های موهوم رواج دارد و علت عمده گرایش به این عقاید کورکورانه است (صور حاج سید جوادی، ۱۳۷۸). خرافات در هر قوم و ملتی جایگاه خاصی دارد هر فرد در طول شب و روز آگاهانه و ناآگاهانه از باور و اعتقادات فراوانی استفاده می‌کند. حتی امروزه که بیشتر حوادث و مسائل را می‌توان با رویکرد علمی حل کرد و با رویکردی اندیشمندانه و عالمانه به آنها نگریست، هنوز برخی افراد به خرافات باقی مانده از نسل پیش پایبند هستند از این رو شناخت دقیق تر موضوع می‌تواند فرآیند جامعه پذیری را با آگاهی بیشتری همراه سازد.

طبق نتایج راک استال و همکاران (۲۰۱۱) بین هوش فرهنگی و تعاملات اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد هرچه قدر که میزان هوش فرهنگی دانشجویان افزایش یابد تعاملات اجتماعی آنان نیز بیشتر می‌شود. نتایج تریاندمی^۷ (۲۰۰۶) نشان می‌دهد که بعد راهبرد هوش فرهنگی با تعاملات اجتماعی ارتباط معناداری دارد به طوری که با بهبود راهبرد هوش فرهنگی تعاملات اجتماعی نیز بهبود پیدا می‌کند. نتایج گودیکوسست^۸ و همکاران (۱۹۹۸) نشان می‌دهد که افزایش بعد رفتار هوش فرهنگی موجب ارتقاء تعاملات اجتماعی می‌شود. بنابراین کسانی که دارای قدرت کلامی و غیر کلامی بیشتری هستند بادیگران می‌توانند ارتباط موثرتری داشته باشند. نتایج نائیجی و عباسعلی زاده (۱۳۹۰) نیز وجود رابطه معنادار بین هوش فرهنگی و کارآفرینی را تایید کرده اما دریافته‌های آنان تنها ابعاد رفتاری و شناختی هوش فرهنگی با کارآفرینی رابطه علی داشته است و به عنوان پیش بینی کننده‌های کارآفرینی مشخص می‌شوند. نتایج تسلیمی و همکاران (۱۳۸۸) نشان می‌دهد که با به کارگیری راهکارهایی نظیر بازنگری دانش فرهنگی خود و در صورت لزوم تعدیل آن در تعامل با فرهنگ‌های جدید افزایش دقت و نیز هوشیاری در تعاملات میان فرهنگ منجر به تقویت هوش فرهنگی فراشناختی خواهد شد. نتایج پژوهش دیگری وجود رابطه همبستگی قوی میان هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینی مثل توفیق طلبی مرکز کنترل درونی،

^۷ .teriandemi

^۸ .godicoset

خلاقیت و استقلال طلبی را تایید کرد. نتایج ارلی و پیترسون^۹ (۲۰۰۴) نشان می دهد که برای پرورش هوش فرهنگی فراشناختی بایست روش های آموزشی استفاده شود که بر منطق و استدلال قیاسی، نفس تفکر و سبک های یادگیری تاکید کند. نتایج تحقیقات زیوانوویک^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۲) می دهد که بین سن و گرایش به خرافات رابطه معناداری وجود ندارد. نتایج تحقیقات شاهنوشی (۱۳۸۸) نشان می دهد که بین محل تولد و گرایش به خرافات رابطه معناداری وجود دارد و نشان دهنده ی تفاوت بین گرایش بر خرافات بین متولدین شهر و روستا باشد. نتایج پژوهش عسگری ندوشن (۱۳۸۸) نشان می دهد که افزایش میزان تحصیلات یکی از مهم ترین و اثربخش ترین راه های مبارزه با خرافات است. نتایج تحقیقات بوخاری^{۱۱} و همکاران (۲۰۰۲) نشان می دهد که افراد با تحصیلات بالاتر تمایل کمتری به عقاید خرافی دارند و افراد طبقه کارگر به علت اینکه کم سواد هستند بیشتر به خرافات روی می آورند. نتایج تحقیقات تانیو^{۱۲} (۱۹۸۷) نشان می دهد که تفاوت های فرهنگی را جزء عوامل موثر بر خرافان می داند. نتایج پژوهش صالحی امیری (۱۳۸۷) نشان می دهد در خرافه اندیشی سامان عقلی را دچار مشکل می کند و اعمال خرافی سامان و ساختار زندگی فردی و اجتماعی را به انواع آسیب ها و آفت ها آلوده می کند. نتایج پژوهش فروغی عسگری مقدم (۱۳۸۸) نشان می دهد که خرافات را هرگز نمی توان از بین برد. خرافات بخش جدایی ناپذیر از سازو کارهای انسان است که بدون آن قادر به ادامه زندگی نیست. نتایج پژوهش ماجیاروچیس^{۱۳} (۱۹۹۶) نشان می دهد که باور های خرافی به افراد توهم حس کنترل را بر رویدادهایی که نمی فهمند می دهد و افراد با باور ها و اعمال خرافی تلاش می کنند که رویداد ها را کنترل کنند. با توجه به تحقیقات انجام گرفته در این تحقیق ما به دنبال بررسی رابطه بین هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات دانشجویان دانشگاه فرهنگیان خرم آباد در سال ۱۳۹۸ می باشیم.

روش

روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر امکان کنترل متغیرها در زمره تحقیق های غیر آزمایشی^{۱۴} است. همچنین، از نظر روابط بین متغیرها از نوع توصیفی- همبستگی می باشد. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دوره ی کارشناسی مرکز ایت اله

^۹.erli and pittersoon

^{۱۰}.zivanovik

^{۱۱}.bookhari

^{۱۲}.tanio

^{۱۳}.magiarogis

^{۱۴}-non- experimental

کمالوند در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ که تعداد آن‌ها ۶۰۰ نفر است. از این تعداد ۱۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه-ای نسبی به عنوان نمونه آماری مد نظر قرار گرفت. نیز برای برآورد حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان^{۱۵} (۱۹۷۰) استفاده شد. برای سنجش هوش فرهنگی از پرسشنامه هوش فرهنگی استفاده شد. این مقیاس از ۲۰ گویه ۷ گزینه‌ای در طیفی از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم طراحی شده است. برای سنجش اعتقاد به خرافات از پرسشنامه اعتقاد به خرافات استفاده شد. این پرسشنامه از ۳۱ گویه ۴ گزینه‌ای در طیفی از به آن اعتقاد ندارم تا به آن اعتقاد کامل دارم تشکیل شده است. برای توصیف و تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آماری توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون خطی) استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

جدول ۱. ضریب همبستگی پیرسون بین هوش فرهنگی با اعتقاد به خرافات دانشجویان

متغیر	متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	تعداد	داری سطح معنی
X	Y	r	n	p
هوش فرهنگی	اعتقاد به خرافات	-۰.۱۵	۱۰۰	۰,۱۳

نتایج جدول نشان می‌دهد، ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده بین هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات (-۰.۱۵) به دست آمده و سطح معناداری (۰,۱۳) است که استنباط می‌شود بین این دو رابطه منفی است و معنی‌دار نیز نیست.

جدول ۲. آزمون تی مستقل بین هوش فرهنگی دانشجویان بومی و غیر بومی

P	T	DF	SD	M	هوش فرهنگی
۰,۲۳۳	۱,۰۰۲	۹۸	۲۰,۵۲۳۷۸	۷۵,۴۳۶۸	بومی
۰,۲۸۷	۱,۱۰۵	۱۵,۰۱۳	۲۲,۹۳۸۳۲	۸۸,۰۰	غیر بومی

^{۱۵} - Krejcie & Morgan

با استفاده از آزمون تی گروه های مستقل ، میانگین نمره هوش فرهنگی دانشجویان بومی (۷۵,۴۳) و انحراف معیار ۲۰,۵ با میانگین نمره های دانشجویان غیر بومی (۸۸,۰۰) و انحراف معیار ۲۲,۹ مقایسه شد . بر اساس نتایج این مقایسه می توان گفت که تفاوت دو گروه به لحاظ آماری معنادار نمی باشد و هیچگونه تفاوت معناداری بین هوش فرهنگی دانشجویان بومی و غیر بومی وجود ندارد.

جدول ۳. آزمون تی مستقل بین هوش فرهنگی دانشجویان مجرد و متاهل

P	T	DF	SD	M	هوش فرهنگی
۰,۵۲۰	۰,۶۴۸	۴۴,۲۷۴	۲۰,۷۵۳۸۳	۷۲,۱۹۲۳	متاهل
۰,۵۲۱	۰,۶۴۵	۹۸	۲۱,۰۰۷۰۴	۷۵,۲۷۰۳	مجرد

با استفاده از آزمون تی گروه های مستقل ، میانگین نمره هوش فرهنگی دانشجویان متاهل (۷۲,۱۹) و انحراف معیار ۲۰,۷ با میانگین نمره های دانشجویان مجرد (۷۵,۲۷) و انحراف معیار ۲۱ مقایسه شد . بر اساس نتایج این مقایسه می توان گفت که تفاوت دو گروه به لحاظ آماری معنادار نمی باشد و هیچگونه تفاوت معناداری بین هوش فرهنگی دانشجویان مجرد و متاهل وجود ندارد.

جدول ۴. آزمون تی مستقل بین اعتقاد به خرافات دانشجویان بومی و غیر بومی

P	T	DF	SD	M	اعتقاد به خرافات
۰,۹۴۷	۰,۰۶۷	۹۴	۷,۹۵۵۲۴	۴۰,۲۷۹۱	بومی
۰,۹۴۹	۰,۰۶۵	۱۱,۰۴۳	۸,۲۳۸۸۰	۴۰,۱۰۰۰	غیر بومی

با استفاده از آزمون تی گروه های مستقل ، میانگین نمره اعتقاد به خرافات دانشجویان بومی (۴۰,۲۷) و انحراف معیار ۷,۹۵ با میانگین نمره های دانشجویان غیر بومی (۴۰,۱۰) و انحراف معیار ۸,۲۳ مقایسه شد . بر اساس نتایج این مقایسه می توان گفت

که تفاوت دو گروه به لحاظ آماری معنادار نمی باشد و هیچگونه تفاوت معناداری بین اعتقاد به خرافات دانشجویان بومی و غیر بومی وجود ندارد.

جدول ۵. آزمون تی مستقل اعتقاد به خرافات دانشجویان مجرد و متاهل

P	T	DF	SD	M	اعتقاد به خرافات
۰,۴۱۶	- ۰,۸۲۱	۴۸,۸۴۷	۷,۴۱۷۶۵	۴۱,۳۰۷۷	متاهل
۰,۴۳۴	- ۰,۷۸۶	۹۴	۲۱,۰۰۷۰۳	۳۹,۸۷۱۴	مجرد

با استفاده از آزمون تی گروه های مستقل ، میانگین نمره اعتقاد به خرافات دانشجویان متاهل (۴۱,۳۰) و انحراف معیار ۷,۴۱ با میانگین نمره های دانشجویان مجرد (۳۹,۸۷) و انحراف معیار ۲۱ مقایسه شد . بر اساس نتایج این مقایسه می توان گفت که تفاوت دو گروه به لحاظ آماری معنادار نمی باشد و هیچگونه تفاوت معناداری بین اعتقاد به خرافات دانشجویان مجرد و متاهل وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج به دست آمده نشان می دهد که بین هوش فرهنگی و اعتقاد به خرافات رابطه منفی وجود دارد و معنا دار نیست. نتایج به دست آمده با نتایج راک راستال و همکاران (۲۰۱۱) که بین هوش فرهنگی و تعاملات اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و هرچه قدر که میزان هوش فرهنگی دانشجویان افزایش یابد تعاملات اجتماعی آنان بیشتر می شود همخوانی ندارد. همچنین با نتایج تریاندیمی (۲۰۰۶) نشان می دهد بعد راهبرد هوش فرهنگی با تعاملات اجتماعی ارتباط معناداری دارد به طوری که با بهبود راهبرد هوش فرهنگی تعاملات اجتماعی نیز بهبود پیدا می کند هم سو نیست. نتایج پژوهش حاضر با تحقیق گودیکوست و همکاران (۱۹۹۸) که نشان می دهد افزایش بعد رفتار هوش فرهنگی موجب ارتقاء تعاملات اجتماعی می شود و کسانی که دارای قدرت کلامی و غیر کلامی بیشتری هستند با دیگران می توانند ارتباط موثر داشته باشند هماهنگ نیست. این پژوهش با تحقیق شاهنوشی (۱۳۸۸) که نشان می دهد بین محل تولد و گرایش به خرافات رابطه معناداری وجود دارد و نشان دهنده ی تفاوت بین گرایش ها بر خرافات بین متولدین شهر و روستا است هم سو نیست. همچنین این پژوهش با نتایج

تانو (۱۹۸۷) که نشان می دهد تفاوت های فرهنگی جز عوامل موثر بر خرافات است هم سو نیست. نتایج پژوهش حاضر با نتایج بوخاری و همکاران (۲۰۰۲) که نشان می دهد افراد با تحصیلات بالاتر تمایل کمتری به عقاید خرافی دارند و افراد طبقه ی کارگر به علت این که کم سواد هستند بیشتر به خرافات رو می آورند هماهنگ نیست. این پژوهش با تحقیق عسگری ندوشن (۱۳۸۸) که افزایش میزان تحصیلات یکی از مهم ترین و اثربخش ترین راه های مبارزه با خرافات است هم سویی ندارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات زیوانویک و همکاران (۲۰۱۲) که نشان می دهد بین سن و گرایش به خرافات رابطه معناداری وجود دارد هم سونیست. این پژوهش با نتایج فروغی عسگری مقدم که نشان می دهد خرافات را هرگز نمی توان از بین برد و خرافات بخش جدایی ناپذیر از سازو کارهای انسان است که بدون آن قادر به ادامه زندگی نیست هماهنگ نیست. همچنین این پژوهش با نتایج ماجیارو چیس (۱۹۹۶) که نشان می دهد باور های خرافی به افراد توهم حین کنترل را برو رویدادهایی که نمی فهمند را می دهد و افراد با باورها و اعمال خرافی تلاش می کنند رویدادها را کنترل کند هم سو نیست. در نتیجه هوش فرهنگی و میزان اعتقاد به خرافات هیچ ارتباطی باهم ندارند.

منابع فارسی

- نائیچی، محمد جواد؛ و عباسعلی زاده، منصوره (۱۳۹۰). هوش فرهنگی و رابطه آن با ویژگی های کارآفرینانه مدیران سازمان های غیر انتفاعی در ایران، توسعه کار آفرینی، سال سوم، شماره ۱۲، ۲۷-۴۴.
- تسلیمی، سعید؛ قلی پور، آریین؛ وردی نژاد، فریدون، آل آقا، میترا (۱۳۸۸). ارائه راهکارهایی برای ارتقاء هوش فرهنگی مدیران دولتی در امور بین الملل؛ پژوهش های مدیریت، سال دوم، شماره چهارم، صص ۲۹-۵۷.
- خیری، بهرام؛ نائیچی، محمد جواد؛ عباسعلی زاده، منصوره (۱۳۸۸). هوش فرهنگی و رابطه آن با ویژگی های کار آفرینانه مدیران سازمان های غیردولتی در ایران: جمله مدیریت بازاریابی، سال چهارم، شماره ۷.
- شاهنوشی، مجتبی (۱۳۸۸). (خرافات و برخی علل و زمینه های آن). پژوهشنامه. ش ۴۱. صص ۱۰۱-۱۱۶.
- عسگری ندوشن، عباس و دیگران (۱۳۸۸). (توصیفی از میزان گرایش به خرافات در شهر اهواز). پژوهشنامه. ش ۴۱. صص ۱۵۵-۱۸۲.
- صالحی امیری، سیدرضا (۱۳۸۷). خرافه گویی: چیستی، چرایی و کارکرد ها. تهران: پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- فروغی، علی؛ عسگری مقدم، رضا (۱۳۸۸). (بررسی میزان گرایش به خرافات در بین شهروندان تهرانی). مفصلنامه راهبرد. س ۱۸. ش ۵۳. صص ۱۶۱-۱۹۱.

منابع لاتین

- Rockstuhl, T., Stefan, S, Ang, S., Van Day, L., & Hubert, A. (۲۰۱۱), Davond GenerAI Intelligence (IQ) and Emotional Intelligence (EQ): The role of Cultural Intelligence (CQ) on cross-border leadership effectiveness in a globalized world. Journal of Social , ۶۷:۸۲۵-۸۴۰.

- Triandis, H. C. (۲۰۰۶), Cultural intelligence in organization. Group and Organization Management, ۳۱:۲۰-۲۶.
- Gudykunst, W. B., Ting-Toomey. S., Chua, E. (۱۹۸۸). Culture and Interpersonal Communication.
- Peterson B , (۲۰۰۴); Cultural intelligence : A guide to working with people from other cultures . Yurmouth, ME . Intercultural Press.
- Zivanovic, N., Randelovic, N., Savic, Z(۲۰۱۲). Superstitions and rituals in modern sport, Activities in physical & sport, ۲(۲): ۱۱۵-۱۲۸.
- Bukhari, S.S., Pardhan, A., khan, A.S., Ahmed, A., Choudry, F.j., Pardhan, K., Nayeem, K., Khan, M(۲۰۰۲). Superstitions regarding competitive gymnasts to overcome the fear of injury, Technique, ۱۶;۱.
- Magyar, T.M., Chase, M.A (۱۹۹۶).

